

کټيلايه تي هزري.. و رگه ان و ناماد کړدني له ځه ر بيه و: گران ځه بدو

کټيلايه تي هزري مه ترسیدارتره له کيله جسته يي، چونکۀ کاتۀ مۀشکي کۀسۀکۀ کيله دۀکۀيت، پۀويست به کۀله پچۀکړدني دۀستي ناکات. بهم له دوانۀ مارکس ټاشکرای دۀکات کۀ ترسناکترين زيندانۀکان به مرۀقايۀ تي ټوانۀنين کۀ له ټاسن و ديوار دروستکراون، بهۀکو ټوانۀن کۀ له ناو مۀشکدا دروستدۀکړن.

کۀله پچۀي جسته يي دۀبينرۀت و دۀستي له دۀدرۀت، دۀتوانرۀت بشکۀنرۀن و خۀتيان له دۀربازبکۀيت، کۀتي دۀرووني وۀکۀقۀنائۀتۀک، باوۀۀکۀيان ۀاستيۀکي جۀگير دۀگۀدرۀت. بهۀام کۀيله تي هزري به شدارۀ له کۀيله کړدني خۀيدا، تۀنانۀت وۀکۀپاسۀوانۀکي هۀشياري زينداني ناوځي، چونکۀ به وايان وايۀ ټۀوي ټۀزمووني دۀکات خودي ټازاديۀ.

ستۀمکار کۀ دۀيۀوت جسته ملکۀچ بکات پۀويستی به سۀرباز و قامچي هۀيۀ. بهۀام ټۀو کۀسۀي دۀيۀوت مۀشک ملکۀچ بکات، تۀنها پۀويستی به بيرۀکۀيۀکي قۀنائۀت پۀکراو هۀيۀ، بيرۀکۀيۀکۀ و اقيع ۀکۀ دۀخاتۀو به ټۀوي ناداد پۀروري وۀکۀداد پۀروري دۀربکۀوت، چۀوساندنۀو وۀکۀچارۀنووس و گوۀايۀي وۀکۀزگاري. لهۀرۀدا ماناي قووي هۀشياري کټيلايه تي دۀردۀکۀوت تۀنانۀت له ناو هۀشياري کيله به جسته کۀتکراو له وانه يۀ ټۀژکۀخون به ټازاديۀو بۀينۀت، بهۀام مۀشکي داگيرکراو تۀنها خۀون بهو شتانه وۀ دۀبينۀت کۀ خزمۀتي زيندانۀکۀي دۀکات.

نيټچۀ ټۀم مانايۀ خستۀ ژرۀر هۀزمووني فيکري خۀيۀو کاتۀک چۀمکي ټۀخلاقي کيله داۀشت. ټۀگۀر مرۀف نۀتوانۀت به رگري له ۀاستي بکات، ياخي نابۀت. له جياتي ټۀو، لاوازي خۀيان دۀگۀن به چاک و ملکۀچبونيان به جۀرۀک له پيرۀزي.

لهۀرۀدا مه ترسیدارترين شۀوي ديلکړدن دۀست پۀدۀکات، کاتۀک کيله خۀبه دۀستۀوداني خۀي وۀکۀکارۀکي ټۀخلاق دۀبينۀت و گوۀايۀي خۀي به وۀدۀزانۀت کۀ به ټازادي دۀژيت. ټۀوان چيتر پۀويستيان به مامۀستايۀک نيۀ تا سنوورۀکانيان به بير بهۀنۀتۀو، چونکۀ ټۀو

دځای بیرکردنډو وایان واک پرژینډک دډور یانی داو. بم مانای،
نډو هڅیاری کځیلای تیډ تڼها پانډری یاخیوون سړکوت ناکات،
بځکو دووبار واک دسزک پابندی کځیلای تځکځی دډبت. لځم
دځدا مرف دځگځت بځ ځرژنځکی شواو، هځموو ځځک سنوور ځانی
ځی بځرهځم دځنځتځو واک نځوی پځویستیځکی سروشتی بځت. هځر
بځی نیتځ بځشوځی کی تووند ځایگ یاند کځ نځلاق بځتاوان نیځ،
بځکو مځووی ځامکردنځ. ستځمکاران دځمرن و دځځن، بځځام نځو
بځهایانځی لځ مځشکدا چځنراون بځ چځندین سځدځ دځمځنځو بځ
نځنجامدانی نځرکی ځیان.

ځکځ، میکانیزم ځانی نځم کځیلځکردنځ شاراوځی ځوونتر دځکاتځو.
دځسځاتی مځدځرن چیتړ پځت بځ زنجیر و زیندان نابځستځت، بځکو پځت
بځشتځکی زیرکتر و مځترسیدارتر دځبځستځت، وادځکات تاک چاودځری
ځی بکات.

بیرکځی پانځپتیکځن- Panopticon ، کځ ځکځ لځ بځنځام- Jeremy Bentham
وځریگرتوو، تڼها مځدځلځک نیځ بځ بځندیخانځی کی
بازنځی. نځم ځواستځک بځ مځشکی مرف کاتک هځست دځکات بځردځوام
چاودځکی نځبیراو لځ هځموو ساتځکاندا سځیری دځکات. لځرځدا،
کځیلای تی زځرځملځ دځرځکی نیځ، بځکو دیسپلینځکی ناوځکیځ کځ
بځت بځشک لځ پځکها تی ژیان ځژانځی. بځم گځانځ، سځرکوتکردنی
ځاستځوځ چیتړ گړنگ نیځ. نځو بځسځ بځءځق کځ تځبگات کځ هځموو
کردارک چاودځری دځکرت، هځموو وشځیک تځمار دځکرت و هځموو
بیرکځیک دځتوانرځت لځ دځی بځکار بهځنرځت. پاشان کځسځک دځبځت
پځلیس بځسځر ځیځو، بیرکردنځو دځکوژځت، پرسیار ځانیان
دځخنکځنځت پځش نځوی بوځری دځربځینیان بځی هځبت. بځم شوځیځ،
درووستی وتځکځی مارکس بځدی دځت: کځیلځکی بځ کځلځچځ، بځځام کځت
و زنجیر ځان لځ زهنیځتیان چځنراو.

نځم ځوخسارځ ترسناکځی کځیلځی هځری لځ نځدځبدا بځرجځستځ کراو،
بځتایبځتی لځ مانی جځرج نځرو 1984. لځو کځیلای تی چیتړ بځ
هځزی ماددی ناسځپځنرځت، بځکو لځلایځن خودی زمانوځ دځسځپځنرځت.
کاتک دځسځات کځنترځی وشځ دځکات، سنوور ځانی بیرکردنځو
کځنځځ دځکات. “قسځی نو” تڼها زمانځکی خراپ نیځ. نځو
سنوور ځکی نادیار لځسځر ځیا. نځوی وشځی نازادی لځ
ځرهځنگځکځیدا نځبت ناتوانځت لځ مځشکیدا بیری لځ بکاتځو. بځم
شوځیځ، مرف دځبځت بځندکراو لځ ځرهځنگځکی شوواودا، وا بیر
دځکاتو کځ نځوان تڼها نځو شتانځ دووبار دځکځنځو کځ دځسځات

سینډووی خودی. ئم حا تکی نه بوون ک تیدا "با یخ" جگای بیرى تاک دگرتهو و دنگی "من" ل ناو کرسی دنگ هاوشووکا ندا دیار نامذت. لردا، م ترسیه ک دگات لوتک، نک تها ئو کسه توانای شه شگای نیی، بکو ت نانت ناتوانت بزانت ک کیل ی. ئوان بوون ت سببرک ل نهو سببرکاندا، ل سبر گای کی پشوخت دمن ب ب ئوی بزانت ک گاک هی ئوان نیی.

ئگر سیری مژوو بکین، بمان ددردکوت ک ئاین کاتک ل ئزموونکی حق زیندووو دگگت ب دامزراو یکی دیکتاتر، دبت ی کک ل م ترسیدارترین شوکانی ک یلای تی هزری. ل سدکانی ناو استدا، پیاوانی ئاینی پوئیستیان ب زنجیری ئاسنین نهو، بکو پوئیستیان ب گوتارک بوو ک ترس ل حد ا بچذت: بیرکردنوو گونا ه، پرسیارکردن یاخیوون ل خدا، زگاری تها ل گگی گو ایی ئوانوو دت. کوات، ک یلای تی تها گو ایی قشکان نهو، بکو ناوخی ترسکی ه میشی بوو ل خودی بیرکردنوو.

م ترسیدارترین لای نی ئم سیست م ئوو ی ک مر ف ل ئازادی خی د ترست وک نه فرت و وک زیندانیی ل نهوان دوو دیواردا دژت: دیواری سزای سر زوی و دیواری سزای هها تایی. ب تپ بوونی کات، ترس دبت خو، ترس دبت سروشتی دوو م، م شک خی دبت پاسوان. پوئیست ب لک رروانی د رکی ناکات کاتک لپرسین وک ل ناوو جگیرد بت. ئم ئو ک یلای تی ی ک مارکس م بستی بوو: ع ق خی ل ژرزمین کی تاریکدا زیندانی دکات و باووی وای ک گنجینه ی کی پیرز د پارذت.

ت نانت ل دنیای هون ریشدا ک گوا ی ب شای کی فراوانی ب ئازادی ه ی، کچی ک یلای تی هزری دتوانت گ ریشی خی ل تاریکیدا نقومبکات. کاتک سین ما دبت ئامرازی پوپا گند، یان م سیکا دگگت ب سروودی ملک چوون، یان تابلکان دبت شک مندی سرکردکان، خی یا خی کیل دبت. ل جیات ی کردنوی د رگای خی، هونر دبت ق فزک ک گنگ کراو. ئم ل لای ن ژم ت تالیتارکانوو ناسراو بوو، ک ئو ند پوئیستیان ب زیندان نهو ئو ندی پوئیستیان ب شان و گ رانی ه بوو ب دروستکردنی هشاریی کی ه د سزی ب چاک د ب ست تهو. لردا ددردکوت ک سایکل لژیا پی دت "سگ شای تاریک": خپرستی، ماکیا فیلیزم و سایکل پاتی. ئم ست مکار نو یان تها

بە قامچى فەرمانەى واى ناکەن، بەئەکو بە توانای دەستکاریکردنى
عەقە لێ گەى پەوپاگەندە، دروستکردنى وەندەىكى کارىزماتىک و
بەکارهەنانى هەست وەک چەک. جەستە زیندانى ناکەن، بەئام هەشیاری
کەمە زیندانى دەکەن لێ نمایشەکی گەورەدا کە هەموو هاووڵاتیەکی
دەبەتە ئێکتەر لێ دیمەنەکدا کە نەینووسیو. کاتەک هونەر و
دەسەلات تەکە دەبن، جوانى خەى دەگەت بە ئامرازى زاڵبوون و تاک
دەبەتە بەندى گەرانى و ئەفسانە و وەندەى خەى.

لێ سایکەلەزىادا، قوتابخانەى فرەید دەریدەخات کە کەیلەکردن
سنووردار نیە بە رووکەشى دەروەى مەرەف، بەئەکو درەژ دەبەتەو بە
قووڵایى ناخ. سەرکوتکردنى چەسپاو لێ نائاگاییدا لێگەت تەپەبوونی
کات دەگەت بە فەرمانى نادیار. ئەو مندەى لێ ژەر قورسایى ترس
و هەشەدا گەورە دەبەت بەندىخانەىكى بەدەنگ لێ ناخەو
هەدەگرت، بەردەوام بەبیری دەهەندەتەو کە ئازادى مەترسیدار و
یاخى بوون گوناھ. کەواتە، ئەگەر لێ کەتوبەندەکانى کەمەگە
زگاریان بەت، دیلى ئەو دەنگە سەرەتایانە دەمەندەو کە وەندەى
جیهانیان پەکەهەناو. کەیلەى هەزرى لێرە لێلایەن سوپەرئێگە بەئەو
دەبرەت کە بە ناوى دەسەلات و باوک و نەرمە کەمەتەکانەو قسە
دەکات و خود دەگەت بە دادگەپەکی دەتەق.

یەنگ -Carl Gustav Jung- زیاتر ئەیشت کاتەک باسى سەبەرى کرد: ئەو
بەشە تاریکە کە مەرەف تە دەکاتەو دانی پەدا بنەت. کاتەک تاک لێ
ناوخەیدا دەتەقى، ئارەزوو و دەستدرەژى سەرکوت دەکات، لێیان زگەر
نابەت، بەئەکو لێ گەشەپەکی دەروونیدا بەجەى دەهەتەت، لێو لێ
تاریکیدە گەشە دەکات و بە شەوێکە ئا ز کەنتەپەشى هەشیاری
دەکات. لێوانەپە ئەو کەسە وایە بێر بکاتەو کە ئازادانە
بیردەکاتەو، بەئام لێ استیدا فەرمانەکانى ئەو هەزە نائاگایانە
جەبەجە دەکەن. لێرەدا، کەیلایەتە دەگاتە لوتکە. ئەوێ دوەندە لێ
ناخى خەتە زیندانەت کرد، ئەمە دەپەتە ئاراستەى ژيانەت بگەتەت،
کەشەکە لێو و سەرچاوە دەگرت کە ئەو هەزە شاردراوێ ناخمان لێ
کاتى خەیدا رووبەووی نەوستانەتەو.

کاتەک لێ سایکەلەزىای تاکەکەسەو دەچینە سایکەلەزىای جەماوەرى،
وەندەپەکی ترسناکتر لێ کەیلەى هەزرى دەردەکەوت. گوستاف لێبەن لێ
کتەبەکەیدا باسى ئەو دەکات کە چەن تاک کاتەک لێناو جەماوەردا
دەتووتەو توانای ئەخەگرتن لەدەست دەدات و ملکەچى پەشنیارەکانى
مەگەل دەبەت. لێرەدا، ئەوان چیتەر بێر لێ خەیان ناکەنەو، بەئەکو
مەشکەکی کەمەپە نادیار دەگرنەبەر کە ئەنمایان دەکات. لێ پەک

ساتدا، مرقی عقیانی دتوانت ببت ئامرازی توندوتیژی و
شنبیریش دتوانت ببت قسکاری پوپاگند، چونک جماور،
وک خئی دت، نک ب لژیکوو بکو ب ئفسان و هست ببتوو
دبرن. ئم ساتکی نام بوونی تواو، ک مَشک دبت ئاوئنی
تنها دبت رنگدانوی ئو شتانی ک ف ددرت. ئم ئو
شتی ک کیلای تی هزی دندانه تر دکات. نک تنها تاک دکات
نامانج بکو هوو گرووپک ل تبتک ل ه ما و دروشمدا زیندانی
دکات. کاتک میدیا گوتارکی دیاریکراو دووبار دکاتوو، کاتک
در ل گئی دووبار کردنوو دبت استی، ئو هشیاریی
هبتی ک مارکس باسی لوو کرد، بادی دت. خبتک دبت زیندانی
ئو باوانی ک هبتیان نبتاردوو، ببتام ل لاین میکانیزی
دستکاریکردنی سزوو ببتیان هبتزردراو. لبردا، زنجیرک چتر
ئاسن نیی، بکو زمانوانی و سایکلژیی، خیا ددور دکات و
گوئی ایی ب شوویکی گور بره م دهنتوو.

مترسیدارترین شت دبرباری کیلای تی هزی ئوو ی ک و همی ئازادی
ل کسکدا دچنت. کسی کیل هست ب کیل بوون ناکات.
ئوان و ابیردکنوو ک ئازادن ل هبتزاردندا، ببار ددن و
خاونی باوئی خیان، ل استیدا ئو شتانه بره م دهنتوو ک
ئوانی تر ببتیان داشتوو. ئم زیرکی دسبتا کاتک دگتت
ب ئایدیلژی، وات ل دکات باو بکتیت ک بیرکردنوو کانت هی
ختن و هبتزاردن کانت ل ختوو سرتچاو دگرن، ببتام ل
بنتدا، ننگدانوی پرتگرامی درتخاین. وک ئالتوسر - Louis
Althusser ئامازی پک کرد، دزگاکانی دوو تی ئایدیلژی
(قوتابخانه، میدیا، ئاین) ب زرتمل کار ناکن بکو ب
"لپرسینوو" کار دکن، وادکات تاک خئی ب ئازاد ببتت ببتام
ل استیدا تنها گوئیایک و هیچی تر. ل م چوارچوو یدا
دتوانین لوو تبگین ک بچی سپینزا دت: «مرق ب کیلای تی
دجتت وک ئوئی زگاری بت.» ئوان بگری ل زنجیرکی
سپنراو ناکن، بکو وئنیکی عقیانی ل مَشکیاندا دروست بوو.

هونر خئی ل م تن دبربار نبوو؛ هنتک جار وک ئامرازک ب
بره مهنانوی کیلای تی هزی بکارهاتوو. ل سیستم
تالتاریی کاندا، شیعر دبت ناویشانک ب سرتکرد، شان
دبت ئاهنگک ب سرتکوتن خیا یی کان و سینما دبت
نامرک ب رتووشکردنی وئنی ست مکار. ئوئی دبوو پناگ یی ببت
ب خیا، دبت ئاوئنی ننگدانوی ئو شتانه ک دسبتات

دې وخت څو ځلېک بېبېنن. له م ساتن وخت دا هونډر چتر نازادي ځح نيي، بېکو نندازياري هڅايريدي. بېام پارادکس ځو وويي ځ هونډر ريش دتوانت ن م زنجير يي ن اشکرا بکات. له ديوار ځي پينک فلايدو - "Pink Floyd's "The Wall" تا شان نام ځاني برخت ځ ميکانيزم ځاني دس اتيان ن اشکرا کرد، هونډر ه ميش ځ ځ پان ځي دووان بوو: يان وک نامرازي ځيل کردن بکار دهنرست يان وک چ ځي ب رگري. ب يي ست مکاران زياتر له هونډر م ندي است قين د ترسن ن ځ له سياس تم داري ب رامبر، چونک هونډر م ند ب شمشر و ب وشي است وځ ش ناکات، بکو ب و سيمبولي ځ ناځايي د هژمنت و ع ځ له ځو ځي ب ناځا دهننت و.

ن ځر ب وانيډ هژمنت، ب مان د رد ځو وک ب بير ځي شنبري ځيل ب داناکاني چين و هندستان نام ن بوون. ځ نفوشيوس- Confucius هڅداری دا له م ترسي ن ووي ځسک ملک چي نريت کان ب ت ب تاقيردن و، کات ځ دابونريت د بن کت و زنجيري ن بينراو ځ م شک کت و زنجير د کات و گو ا يي ځي د کات نامانچ. ه رچ ند ځ نفوشيوس ل س ر بن مای زگرتن له سيستم م ځ م ا يي تي بنيات نراو، ب ام م ترسيي ځي کات ځ کورت د کرنت و ب تنها دووبار کردن ووي وت ځاني ب ش وويي ځي گشتي ځسکان د بن س ب ري ابردوويي ځي ب کتا. ل ر دا، ځيلايي تي له ش وويي زگرتن کو ل ران ب دابونريت د رد ځو وک، ځ تيدا تاک ناو رت پرسيار بکات له ترسي تم تکردي ب ت کداني پيرزي باوبا پيران.

له هندستان، بودا هڅداری دا ځ ن زاني (avidya) ځي س ر ځي نازار کان. ځيلايي تي هزي ل و تنها ملک چبون ب د س اتي سياسي نيي، بکو واب ست بوون ب و همي "خود" و و ن دروستکراو ځاني م شک ځ نار زوو کان دروستيان کردو. تاک وا بير د کات و ځ نازاد له کات کدا له استيدا ب ندي نار زوو و بيروباو ځ کاني تي، ب دوای تراويلک يي ځي ب ک تيدا د کون. له بر ن و و فلسفوي بودايي ځ گاي نازادي ب شکاندي زنجير د ر کي کان د ست پ ن کرد، بکو ب ه و شاندي ووي ځ يا ناو ځ يي کان له ځ گي ت امان و کوژاندن ووي ناکري واب ست بوون. بانگ واز ځ ب نازادکردني م شک له زيندان شاراو ځاني پ ش ن ووي بير له نازادکردني ج ست بک يت و له زيندان ديار ځاني.

فيل سوف کان ب يان د رکوت ځ ځيلايي تي هزي تنها مرق ناهنت و ب ځيلايي نواني تر. وایان ل د کات دوژمني ځ يان بن.

نار-زوویان ک د-خات-و ب ئ-و-ی ب-دوای کت و زنجیر-کانیا ندا بگ-ن-ه-روک تینو-کان ب-دوای ئاودا د-گ-ن-ن. ل-چینی تاوئیستی، لاو تزو- Taoist China, Lao Tzu ه-شداریدا ل-و-ی د-و-ت یاساکان چ-ند ه-ند د-کات، چونک ب-اوبوون-و-ی یاساکان ئ-و-ند-ی مر-ق-کان کناخت ئ-و-ند-ی حیان ه-زار د-کات و وایان ل-د-کات خو ب-ملک-چبوون-و- بگرن. گو-ای-ی-ی کو-ران- ب-سیستم ت-نها و-و-ی-کی تری ک-یلای-تی فیکری-، ک-تاک ل-پ-کها-ت-ی-کی قدا د-تو-ت-و- و د-نگی ناو-و-ی خ-ی ل-د-ست د-دات و و-ک ئامراز-ک ل-د-ستی د-س-ا-ت-کی ن-ناسراودا د-ژی.

ل-هیند-یزمدا، د-قی "بهاگاد گیتا- Bhagavad Gita " و-ک ئاو-ن-ی-کی ئ-م ململان-ید د-رد-ک-و-ت. ئارجونا، ج-نگاو-ر- دوود-ک-، خ-ی ئیفلیج د-بین-ت-و- ب-ه-ی قورسای-ی ئ-رک و ن-ریت، ب-ام ئ-و نازان-ت ک-زیندانی است-قین-ی ئ-و م-یدانی ج-نگ نی- ب-کو دوود-ی ناو خودی خ-ی-تی. ف-لس-ف-ی هیند- نیشانی د-دات ک- مر-ق د-توانر-ت ن-ک ت-نها ل-لای-ن د-س-ا-ت-ی د-ر-ک-و- ک-یل- بکر-ت ب-کو ب- د-نگ-کی ناو-کی پ- ل- ترس و داب و ن-ریت و ن-توانینی ب-یاردانی است-قین- ک-یل- بکر-ت. ل-ر-دا زنجیر-ک- د-گا-ت لوتک-، گ-مار-دراو ل-لای-ن ئ-و سنووران-ی ک- ک-س-ک- خ-ی ل- باو-و- تا قین-کراو-کا ن-و- دروستی کردو-.

ل-س-رد-می م-د-رن، ک-یلای-تی هزی ل-و شت-دا د-رد-ک-و-ت ک- ئاد-رن- و ه-رکها-یم-ر Adorno and Horkheimer ل-کت-بی "دیال-کتیکی شنگ-ری" ناویان ناو- "پیش-سازی ک-لتوور". ک-سی هاوچ-رخ چتر ک-یل- نی- ب-ک-ت و زنجیر، ب-کو ب-ه-ی ئ-و ناو-ر-ک-ی-و- ک- ب-ره-م د-ه-نر-ت-و- ب- ئ-و-ی و-ک ب-کار-ب-ر-کی ه-میش-ی بی-ه-ت-و-، سین-ما، یکل-کان، و م-سیقای بازرگانی ه-موویان و-ک ئامراز-ک کار د-ک-ن ب-کخست-و-ی ه-شیاری ک-م- ب- ئ-و-ی تاک و-ا بیر بکات-و- ک- ئازادان- ه-د-ب-ر-ت، ل- کات-کدا ئ-وان ل-ناو ت-ت-کی نار-زوو-کان د-جو-ن-ک پ-شتر ب-یان دروستکراو-. ئازادی ل-ر-دا ت-نیا خ-یا- چونک ه-ب-زاردن-ک- خ-ی ل- تا قیگ-کانی س-رما-ی-دا دیزاین کراو-.

گای دیب-رد- Guy Debord ل-کت-بی "The Society of the Spectacle" باسی ل-و- کرد ک- جیهانی م-د-رن چتر ل- واقیعدا ناژیت ب-کو ل- و-ن-ک-یدا د-ژیت. خ-ک مام- ل-گ- شت-کان ناکات ب-کو ل-گ- نو-ن-رای-تیکردنیان ل-س-ر شاش- و یکل-کان و سیاست مام- د-ک-ن. کات-ک و-ن-ک- ب-ه-زتر د-ب-ت ل- استی، م-شک د-ب-ت- ک-یل-ی

زیر کی خئی. ک یلای تی هزی لری پویستی بی جلا دیک نیی بی کو
شاهی کی وونا ککر ووی دوت. ئو و کس و بیر دکان و ک
جیهان د بینت، بیام ت نهانگدان ووی بی وریایید و د بینت ک
خرم تی د کات وک بی کار بی رکی گو ای.

میشال فک ل " دیسلین و سزادا " زیاتر د ووات و ناشکرای د کات
ک د س های م د رن چتر توندوتیژی است و خ بی کار ناه نیت بی کو
جستی بی دیسلین و م شکی گو ای بی برهم د ه نیت. قوتا بخان،
نخشان، سربازگ، و کارگ ت نهان دام زراوی کرداری نین.
ئوان ئامراز کن بی دووبار شو و پدانی تاک بی ئو و بی ببت
بوون و رکی گو ای بی بی ئو و هیستی پیکات. لری دا، ک یلای تی
هزی ل برگر کی نو دا بدست دت: م شکک ک پی وای ف
د بت، مام ووی ل گ دا د کرت، یان کار د کات، ل کات کدا بی پی
ستاندارد کانی سیستم ک شو د گ درت.

فک د رید خات ک م د رنیت زنجیر ک هی ه ن و شان و بی کو بی
شواز کی نر متر و قووتر دایت. ل جیات زیندانی فیزیکی، ئو
کس ل شو ن کی کرا و دا دژی ک پی ل چاوی ن بینرا و ک
دیکات ک یلی ت م ب کردن. ئو ووی ک ش ک ئا زتر د کات ئو و ی ک
ئم د س های ت خی وک ست مکار ا ناگ ی نیت بی کو وک شوان و
پار زار ا د گ ی نیت. بی خ ک با ووی پد ک و بی ئار زووی
خ یان ملک چی د بن. لری دا ک یلای تی هزی د گات لوتک، کات
تاک با ووی وای گو ای بی پاراستن و چاودری، چاودریی.

ل " پیای یی هندی"، هربرت مارک ز- "One-Dimensional Man,
Herbert Marcuse ه شداری دا ک س رمای داری دوا ک و توو ت نهان
جستی ل کارگ کاند ک یل ن کردوو، بی کو ه شیری خی ل
گگی برهمه نانی پداویستی ه بی ک یل کردوو. تاک ئار زووی
ئو و کایان د کات ک ت نهان دووبار بی کاره نان ووی
ئار زوو کانن ک پشتر بی دروستکراون و مشکیان د گ ت بی
بازن یی کی داخراو، بی پ کردن ووی بی شاییک بی کاری د ه ن، پاشان
بی کاره نانیان بی شاییک زیاد د کات.

ئم ک یلای تی پویستی بی س رکو تکردن نیی چونک مر ف د خات
د خ کی ازیکردنی خ یایی و ک وای ل د کات نقووم بت ل
ئاسوود یی، ل کات کدا ج و هری ئازادیی ک د د زرت. مارک ز
وونی د کات و ک م ترسی ک ل زنجیری بینراو نیی، بی کو ل
ازیبوونی ه خ ت ن ردای. ک م گ بخت و ریی کی بچووک بی تاک

دابین دټکات کې به ټټستی دټکات له بینینی بهخت وړی گټور تر و
له دست چوو. له ردا، کې یلای ټیټکی مټرسیدار تر له چوسا ندن وړی
جستیی سره دټدات، کې یلای ټیټکی هزی کې وا له کې سټک دټکات
هاویش بهت له ژردستیی خیدا، چونکې قټاعټیان به و هټی کې
ټو وړی ټزموونی دټکات باشتیرین حا ټټ. به شټو وړی، ټگټری شټش
له ناود چټ، نک به هټز، به کو به ټربوونی و هټی کې هټموو
د رگایک به بیرکردن وړی ټټخن گران دټدات.

له کټبی “کټم ټگټی کراو و دوژمن کانی”، کارل پټر-“The Open
Society and Its Enemies,” Karl Popper هټشداري داو له مټترسی
ټایدی له ژبای ټټتالیتاری کې د رگای ټټخن دټدات و ټاستی دټکات
د قټکی داخراو. دیکتاتټری ټټشټیری کاتک دټست پټدټکات کې
پرسیارکردن قټدټغ دټکرت به ناوی دټنیایټکی ټټها، چ ټایینی بهت
یان ټایدی له ژی. له ردا، کې یلای ټی هزی له پاکترین شټو ویدا به دی
دټکرت، مټشک له ناو و دټستی به سټردا گیراو، ټنها ټو شټان
دټبینټ کې دټگمای زا ټټگټی پټدټدات. مټق پټویستی به کټ و
زنجر نیټ تا ټو کاتټی له دیوار کې ټایدی له ژیدا به ند بکرت کې
خټی به ټاستی ټټها دټدټت.

ها نا ټارټنت له کټبی “بنچین کانی ټټتالیتاریزم” The Origins of
Totalitarianism, “ټوونی کردو وټو و کې چټن ټایدی له ژیا دټتوانټ
در بگټټت به سیستټم کې پټکټو و به سټراو کې مټشک قووت دټدات. به
کټنتټکردنی جټست ټازی نا بهت، به کو واقع ټټکدټدات به ټو وړی
تاک ټیدا بهت و. مټترسیدارترین شټ ټو وړی کې قوربانی به چټټ
ناو ټم سیستټم و و درو شم کانی دوو بار بکات و و به رگری
له بکات. ټټنانټ له کاتکدا قوربانیشی بهت له مټخا ردا، کې یلای ټی
هزی دټبهټټ سووټټم نی به ټټتالیتاریزم، هټشیاریټکی دزراو کې
دژی خټی کار دټکات، مټشک کې بوو به ټامرازک له دټستی ټامټرک
کې تاکټکان دټخوات.

مارکس باسی کې یلای ټی هزی وک حا ټټکی ټټکټوت نن کرد به کو وک
پټکها ټټی کی قوو کې به رد وامی سیستټم کانی چوسا ندن و
دټپارټنت. له “ټایدی له ژبای ټټمانی” ټاشکرای کرد کې خټټک
بیر کې کانیان له به شاییدا به رهټم نا هټنن به کو له هټلوم رچی
ماددی به رهټم دټنن کې خټیان به سټریاندا دټسټپټنن و له
پټیو ندیټکانی به رهټم هټنان کې هټشیارییان و سنوور کانی خټیا
پټناس دټکات.

لږرډا، عقق خي د بښت در ټکراوې نامري کم مایي تي، جيهان ناک واک خي د بښت، بښکو ب و شوو يي کي ټو پکها تي ګګي دات. کواتي، کسي چوساو قناعت ب و د کات کي پکګي ل ژياندا سروشتي و سنوور کاني ب شکن ل ګځستني ګردووني. ټم ساتي نام بووني ت و او، کي ټايدي ل ژيا د ګځست ب ق ف ز کي ناوخي. ل س رماي دا، ټم نام بووني ب د ندان ترين شو د رد ک و ت: پرستني کا. ټو شتاني کي ب ټارقي مرق دروست د کرښ واک ق واري کي جادووي و س ر ب خ نيشان د درښ کي ژيان کي تايبت ب خيان ه ي. کاتک مرق کا هايک د ک و ت، پ يو ندي چوسان د و و کاري ب في در او ل پشتي و نابښت. ټوان تي نها جواني کي س رنج اک ش د بين. ټم پچ و ان بووني و ي و ل ه شياري د کات خيا واک استي بښت. لږ و ي زنجير ک زياتر ټستوور د ب ت.

لږرډا، ټوي ل نيتچ و فک و ټرو ب بينمان ت و او بوو، ک ي ل ياخي نابت چونک نازانت ک ي ل ي و م شکي کات و زنجير کاني ناشک ښت، چونک هر خي دروستي کردوون و ب خ شي ل د ستیکردوون. کواتي مارکس ه موو ټو شتاني پ ش خي ل يک تي و ر دا د ب س ت ت و: ل ټ خاقي ک ي لاي تي لاي نيتچ، ب پان پتيکن لاي فک، تا ټرو. ټمان ه موويان لاي ني ه مان استين، ک ي لاي تي هزي پويستي ب زنجيري د ر کي ني چونک زنجيري ناو کي د چ ښت ک ټر ل دواي ټر ګو اي ي ب ره م د ه ښت و. ب م شوو ي، مرق ل خان ي کي مادي ب ند ناکرت، بښکو ل ښ خ ش ي کي م شکيدا ک ب وريايي و ب ي دا ټراو ب ټوي ب و ا بکات ک تاک ګا ټو ګا ي ي ک بږ و نام بووني زياتري د بات.

ب م شوو ي د ګ ښ لوتک: ک ي لاي تي هزي تي نها کاريګري ل و کي م ژوو ني. ټو ياساي شار او ي تي. ټو د زوو ي ست مکاران ټيمپرا تي کانين پچنيو، ک سا د س ما تي کي، س رماي داري بازار کي و ج ماو ر خ يا کاني. ل مارکس و تا فک، ل نيتچ و ب ټرو، ل سپين زاو تا ګرامشي، وون ک م ترسيدا ترين زيندان ب مرقاي تي زيندان ني، بښکو ټو باو ټي ان ک وايان ل د کات ل ګ ټو شيشان ټاشت بښ و. ج ست د توان تي ياخي بت، ب م م شک ټ ګر ک ي ل ب ت، د ب ټ چ ک ک ل دزي خي. هونر، ف ل س ف، ټاين، سياست. ه مووي ټو بواران ک د توان بښ ګ ټ پاني ک ي لاي تي، يان ب شاي ټازادي

و مرقف ل نوانياندا بوونو و رکی تراژیدی ک ل س ر ل واری بیر کی س ر دان پ شراو د و وات، یان وک پاس وانی خ یا ک د م ن ت و ک ل م شکیاندا دانراو، یان بو ری ئ و پ یداد کات ک ووب ووی ک ت کانی ناو و ی ب ت و. ل و چرک سات ی ه شیاریدا، ئ وان ت د گ ن ک ئازادی ناب خ ش ت ب ب کو د ستی ب س ردا د گیر ت، س ر تا ل د ستی م شک و پ ش ئ و ی قامچی ل د ست و ربگیر ت. ئ م دوایین هاواری مارکس و ه موو ئ وان ی ب وایان ب و ر باز ه ی «ئ و زیندان ب شک ن ک ل م شکتاندا ی چونک ه موو ک ت و زنجیر کانی جیهان ل و و د ست پ د ک ن.»

س رچا و:

<https://www.youtube.com/watch?v=ysBNUYmmoTE>